דברי אמת — לקוטי כתובים

לקוטי תהלים

יהי חסדך ה' עלינו כאשר יחלנו לך (תהלים לג כב). דהנה פרשנו על פסוק שובו אלי כו' וכתיב השיבנו אליך ונשובה האיך יתקיימו תרווייהו כי הם רוח הקודש. אך קשה באמת הלא הקב"ה חפץ חסד הוא יחזיר אותנו בעצמו בתשובה כמו שאנו אומרים השיבנו אליך. והתירוץ הוא כי כתיב אשה כי תזריע וילדה זכר כן גם כאן אם יבא בתחלה מאתנו יהי' יותר טוב וגאולה שלימה בפרהסיא ברחמים ע"כ אומר ית' שובו אלי. ובקשתינו השיבנו ה' אליך בהצנע להיו' ונשוב' שהלא אתה הכל יכול שתהי' מלמעלה ותהי' נקרא מלמטה בדרך משל יתן סיוע להמסייעים לבא ליטהר וכן לצדיקי' של כל דור לפעול נסים ונפלאות וכיוצא בזה כדי שיתקרבו כנ"י לה' ית' וזה השיבנו כו' ונשובה. (ואפשר שמעתי זה מהרבי ז"ל שהי' רב בניקל שפורג אח"כ) וזה יהי חסדך ה' עלינו כאשר יחלנו לך פי' כאלו יחלנו לך קודם הי' בא בטוב כמו שכתיב אשה כי תזריע כו' כן גם מה שיבא ממך חסד יהי' כאלו יחלנו לך ודוק. וכן לעושה נפלאות גדולות לבדו גם בלא מ"ן כי לעולם חסדו הו' ג"כ כן ודוק:

ישלח משמים ויושיענו כו' ישלח אלקים חסדו ואמתו. המקרא [הזה] אומר דרשני [כי] אלקים ראוי לכתוב ברישא. ולשון משמים מאי איכפת מאיזה מקום ישלח. ולמעלה ישלח סתם ולמטה ישלח אלקים. והפי' בעזה"י דכתיב באלישע הנביא הך את הגוי ואינו מזכיר את השם. וכשהתפלל לפקוח עיניהם הזכיר את ה' כי לא הזכיר שמו על פורעניות. וזה י"ל כאן כמו שאיתא בתחלה עלה ברצונו ית' לברא את העולם במדת הדין כו' ופרשנו כי צריך הדיך לצורך הטבה להכניע שונאי ישראל שלא יבלבלו. וזה לשון בתחלה עלה כו' וראה שאין העולם מתקיים זה הי' הכל ביחד ולא הי' השתנות כ"א זה הי' בתחלה כמו סר מרע קודם ואח"כ עשה טוב ובדין לבד א"א כי ראה שאין העולם כדאי כו' וזה פי' כי אפשר להושיע לאדם להכניע שונאיו אם יש גם לאדם מעט צער חלילה ודוד בקש ישלח משמים פי' ברחמיו הנקרא שמים כידוע לא ע"י צער ויושיעני. חרף שאפי סלה פי' להפיל פחד על שונאי. ישלח אלקים חסדו ואמתו לי. חסדו קאי על בני ח"י ומזוני שבא ממקורו החסד שמרומז בנוצר חסד מנוצר ומצפה לעשות [חסד] ונקרא מזל שנוזל משם כי טוב ובו תלוים בני חיי ומזוני וזה חסדו גי' מזלא. ואמתו שלא תבא לי גאוה ע"י זה כ"א שאדע האמת וזה ואמתו כנ"ל בפסוק קטונתי מכל החסדים כו' וע"כ למעלה לא הזכיר שמו משא"כ לטובה:

[אספת כל עברתיך השיבות מחרון אפיך (תהלים פה ד). פי' מישראל אספת העברה ומה שטוב להשיב את ישראל בתשובה. פעלת במה שהפלת דין על שונאי ישראל חזרנו בתשובה כדבתיב (צפני' ג) הכרתי גוים כו' אמרתי אך תיראו אותי תקחו מוסר. וזה השיבות את עמך בתשובה מחרון אפך שעל שונאי ישראל]:

[פסוק זה אמר בפרשת קרח]משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו כו' (תהילים צ״ט:ו'). יש לדקדק לשון בכהניו הי' לכתוב כהניו וכן בקוראי שמו. וכן נמי קוראים אל ה' הי' לנו לכתוב קראו אל ה'. וגם יענם משמע להבא. אך הנה איתא מלמד ששקולים הם משה ואהרן. דהנה משה נקרא שושבינא דמלכא ואהרן שושבינא דמטרוניתא כי אהרן קשט את כנ"י לה' וכפר עליהם ומשה רבינו ע"ה המשיך התורה לישראל ואהרן הי' אוהב שלום כו' ומקרבן לתורה ע"כ שקולין הם כי מתרווייהו נפעל פעולה א' הגם שלא זה כזה. והנה השורש ישראל הם בתורה על [שיש] ששים רבוא אותיות וששים רבוא נשמות גם אם יש הרבה יותר הכל שורש א' ובתורה הסיפור מישראל דור דיעה כי גם הם שורש להדורות הבאים ובכל דור ימצא ממשיכים שפע אורו ית' ותורה וחידושיו לישראל וגם המקרבים את ישראל לאביהם שבשמים מעין משה ואהרן ובהם יש שורש משה ואהרן ובאים לתוכם נשמת משה ואהרן בעיבור. וזה משה ואהרן בכהניו. הם באותן שהם כהניו המתפללים לה' כי תפלות כנגד תמידין תיקנו נמצא נקראים כהנים וכן נמי המתנהגים כדרך משה ואהרן שהיו כהנים. ושמואל יש בקוראי שמו עי"ז קוראים אל ה' בכחם והוא יענם:

ועוד פרשנו על שמואל בקוראי שמו פי' כי משה הי' בטוח שיענהו ה' כשירצה לדבר עמו כמו שכתיב עמדו ואשמעה כו' ואהרן עצר המגפה ושמואל הי' שקול כמותם בקוראי שמו כמו שכתיב אקרא אל ה' ויתן כו' וזה משה ואהרן בכהניו ושמואל כו':

עוד פרשנו דהנה איתא בשם האר"י ז"ל מי שעושה עובדא טובה שעשה שום צדיק כאותה עובדא בא אליו נשמתו בסוד עיבור. וזה משה ואהרן בכהניו הם בכהניו הממשיכים חסד לעולם וכן המתפללים בטוב דהוה כאלו הקריבו תמידי' בא להם ניצוצי משה [ואהרן] בסוד העיבור ושמואל בקוראי שמו באותם שמחשיבי' שמו ית' בא להם ניצוץ שמואל:

שלח משה עבדו אהרן אשר בחר בו. דהנה איתא בזוהר האדם צריך להיות בתחלה כעבד לסדר שבחו של רבו כו' ולהיות חסיד בשומע תפלה כשמפרש חטאיו ומבקש לימחול עליהם. והנה משה רבינו ע"ה נקרא עבד נאמן. משה עבדי [בכל ביתי נאמן]. ואהרן נקרא איש חסידך ודאי כשאדם נקרא עבד שמסדר שבחו של רבו משיג שורש משה רבינו ע"ה הנקרא עבד. וכשהוא במדרגת חסיד משיג אורו של אהרן. והנה התשובה על עונותיו נקרא בחירה שבוחר בטוב שלא לחטא עוד כי עיקר הוא עזיבת החטא. וזה שלח משה עבדו למדרגת עבד. אהרן שלח אשר בחר בו כשבוחר בטוב ומפרט חטאיו שלח לו השי"ת אהרן:

ויוציאם בכסף וזהב ואין בשבטיו כושל. כבר נ"ל כתוב פי' וי"ל אעפ"כ אין בשבטיו המוכרח להיות מיסר את בנו כי חושך שבטו שונא בנו. כושל כי מביא יראתו ותשובתו בלבנו באהבה כמו שבט פיו וכדאיתא בזוהר בלומד תורה בלילה:

בצאת ישראל ממצרים (תהלים קי"ד ג'). וכו' פרשנו ואפשר כבר כתוב ע"כ קצרתי מאד פי' בזמן צאת ישראל ממצרים יכולים להמשיך לצאת בית יעקב מעם לועז היתה יהודה פי' אותם שנקרא יהודה שיצא מכלל עם לועז. פועלים להיות לקדשו ישראל אפי' ממשלותיו. הים ראה וינוס ע"י [זה] נפתח השער הירדן יסוב לאחור כו' עוד ההרים רקדו כאלים במ"ת יכולים לפעול גבעות הם האומות ככבני צאן להיות כבנים לישראל הנקראים צאן צאני כו':

לעושה השמים בתבונה. בא בתוך האמירה ואיני זוכר במה. כי ידוע שמים נקראים רחמים כדכתיב בס' הקדום והנה הש"י חפץ חסד ורוצה בתשובתן של רשעים כו' ע"כ נותן הרהור תשובה בלב הבריות הנגזר עליהם שום גזירה קשה או אשר מעותד ליגזר עליהם שום דין. ועי"ז בא עליהם רחמים גדולים. וזה לעושה השמים הרחמים בתבונה הוא התשובה הנותן בלבנו וכמו שכתוב ובלבבו יבין ושב כי התשובה בא מבינה ובה מגדיל הרחמים תמיד וזה לעושה השמים כו'. כי לעולם חסדו הוא מזלא עצמיות החסד המקור הנדיבות הוא בשביל קיום עולם. והוא המזל עליון הוא מקור הנדיבות שנוצר ושומר ומצפה לעשות חסד. וזה נוצר חסד ובה תלוים בני חיי ומזוני שהם עיקר העולם והתשובה גרם לעולם שיברא כידוע מפני שהכל למקום א' הוא מרומז אם ינקה לשבים: ע"כ גם פועל ע"י התשובה גם להגדיל הרחמים בשביל קיו' עולם והדברים מובנים למשכיל:

שיר השירים

ענה דודי ואמר לי קומי לך רעיתי יפתי ולכי לך (שיר השירים ב י) דהנה כתיב בטרם תחיל ילדה בטרם תבא חבל לה והמליטה זכר לשון כפול י"ל הבטחה להנצל מחבלי משיח דהנה לע"ל יהיה שיר חדש דכר כי לא תהיה אח"כ עוד שום צרה משא"כ ביציאת מצרים וזה בטרם תחיל ילדה אל תאמר דוקא חבלי משיח וזה אומר לא כן הוא כ"א בטרם יבא חבל לה והמליטה זכר הוא שיר חדש דכר. וזה י"ל ענה דודי דהנה המקור התפשטות ממנו ית' אורו מרומז ביוד כי כולם בחכמה עשית יכלול בה כל העשר ספירות הוא יוד כי עדיין היה בצמצום וכן אורייתא וקב"ה כולא חד והתורה שמותיו ית' הוא האותיות ושורש האותיות הוא יוד התחלת האות ואיתא נובלות חכמה שלמעלה תורה. והנה המקבל נקרא דלת ל' דלו' כי אין לו [אלא] מה שמקבל. ובינה נקרא מקבל כי בחכמה מבין הד' מקבל היו"ד וי"ו ונעשה ה . ד ובתוכה י והתפשטות הוא ו וכן נמי משום שיש ה' מדות וכללותם וזה נכנס ברוך הד' שני' כנ"י דלית לה מגרמה והוא ה . ד ובתוכה הויו ומחתא לעילא נקרא דודי. וזה ענה דודי על תפלותינו שאנו מייחלים אליו ומעוררין מ"ן שמרומז בדודי ואמר לי קומי לך רעיתי לשון מרעה שמקבל תענוג מתפלותינו ומם"ן שלנו וכדאיתא ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים. וזה רעיתי (וי"ל עוד רעיתי על שהמקיים שלש סעודות בשבת ניצול משלש פורעניות וא' הוא מחבלי משיח וזה רעיתי ודוק) יפתי נ"ל דהנה כתיב ישראל אשר בך אתפאר דהנה עיקר יפוי הוא לבן ובתוכו אדום מעט ועיקר הוא לבנונית ומרומז על חסד העיקר רצונו ית' וגם דין על שונאי ישראל ואנו גורמים זה להיות חסד עלינו נגד דין על שונאינו וזה ישראל אשר בך אתפאר וזה יפתי כביכול ניתן לי יפוי כנ"ל. ולכי לך פי' קומי לך גם קוד' הגאולה תהי' תקומה לכנ"י ולכי לך מהגלות כנ"ל בטרם תחיל ילדה כו' ודו"ק:

איכה

טוב ויחיל ודומם כו' (איכה ג כו) פשוט שצריך האדם להיות טוב ולא רע ולא כעסן וכן לזכור ולפחוד מהבורא ב"ה כמו במתן תורה אימה ויראה ורתת וזיעה אך יש מי שבא לו כן ומראה להעולם מה שבלבו ולא כן ראוי כ"ז שאפשר לו להיות בהצנע שזוכר בו טוב לשתוק. וזה טוב להיות טוב ויחיל מפחד ה' ודומם זה הוא תועלת לקרב הגאולה. וזה לתשועת ה' היא הגאולה:

[פסוק זה אינו מזה הס' רק מספרי' הראשוני' ומפני שאיתא בההתנהגות בסי' כ"ה. על ענין אילן גדול וכתוב שם וכבר כ' זה הפי' במקומו. ע"כ הדפסתי זה הפסוק ג"כ שאיתא בו ענין אילן גדול]:

קומי אורי כי בא אורך(ישעיה ס א). י"ל דהנה פירשנו על אם תרצה ליחנק היתלה באילן גדול כי מתקון המדות בא מעשים טובים והנה אדם שבא לו עוד תאוות אפי' לדידי' יש חשש שלא יבא עי"ז לחטא ואפשר אם יניח זה עבירה זו גוררת עבירה עד ח"ו אפשר לבא לא"א שהוא בחנק והתקנה לזה לזכור שאינו רוצה כ"א לפעול רצונו ית' ויזכור כי זה הוא תאוה גרוע ומאוסה ובטבע האהבה ראוי לאהוב אותו ית' כי הוא שורש כל האהבות והנראה תענוג של התאוה הוא משורש החסד יש ניצוץ בזה מוטב לאהוב אותו ית' שורש הכל. וזה טוב ומועיל להחפץ החסד והאמת. ולמבין ידוע והמדה הרצון לעשות רצונו ית' הוא שורש של תקון המדות ומע"ט. כי מהמדות בא מע"ט נקרא אילן קטן ומהרצון שחפץ להיות טוב בא שמבין בחכמתו וידע להיישיר מדותיו להיות טוב נמצא הרצון טוב כולל הכל נקרא אילן גדול וארוך וזה קומי אורי כי בא אורך לשון אריכות עי"ז תאיר לעולם וכן תעלה ניצוצות כי אורי הוא פירושו לקוט. וכבוד ה' עליך זרח:

לסיום של מסכת סוטה דהנה ידוע דאית' בזוהר חדש שהגלות הוא בשביל מכירת יוסף ואיתא שמרו השבת שהוא שורשו יתוקן עי"ז. וע"כ כל המקיים שלש סעודות ניצול מחבלי משיח כך דהיא תיקון הגאולה וכמו שאמרנו טעם על [מה שאית'] בש"ע בסעודת ברית מילה קודם ת"ב [אין רשאי להיות] רק מנין. וכיוצא בזה לפי הדיעות אשר שם. ובסיום אין לדקדק כלל. כי התורה הוא התיקון והחורבן היה על עוזבם את תורתו והגאולה תהיה ע"י התורה כמו שפירשו רז"ל על פסוק גם כי יתנו בגוי' כו' שבלשון ארמי נאמר על למוד תורה כידוע. ע"כ [בסיום גם] קוד' ת"ב מותר [להיות] כמה שירצו. והנה עכשיו שאומות יש להם השפע הוא כמו הסוטה מקבלת ממי שאין לה לקבל כ"א התמצית. וכמו שכתיב שפחה כי תירש גבירתה ר"ל. והנה יוסף כשנסתלק מאחיו עסק בפ' עגלה ערופה וזה הסי' שא"ל וכמו שפירשו רז"ל על וירא את העגלות. והנה ש"ק תיקון לזה ותהיה הגאולה כנ"ל כי גם שבת שקול ככל התורה. וכנ"ל בזוהר חדש ואיתא במדרש רבה על ויברך אלקים את יום השביעי ברכו באור פניו שאינו דומה כו'. וזה הדרן לשון הדר. הדרת פנים. הדרן עלך (מסכת הוא ענין) עגלה ערופה רמז למכירת יוסף כנ"ל. ועי"ז סליקא יסתלק מסכ' ענין סוטה שתהי' היחוד כראוי הקב"ה וכנ"י במהרה בימינו:

עוד אז י' סיום על מס' ע"ז דהנה מאמר רז"ל איתא כשיעבדו ית' מאהבה הוא דור של משיח, וכמו שאיתא בספר אור החיים על הפסוק כי ירחיב ונתן לך את כל הארץ אשר כו' כי תשמור כו' לאהבה את ה' אלקיך יעו"ש. ואיתא אל תהיו כעבדים כו' כי' [כ"א] לעבוד מאהבה. וזה הדרן עלך לשון תשובה כמו הדרי בי. ולשון הדר ג"כ ניחא. עלך השוכר את הפועל כ"א כמו בן [ולא] תהיה הכוונה בשביל שכר הגם שממילא יתן ית' השכר. ונמצא כי נעבוד מאהבה ותהיה הגאולה כנ"ל וסליקא לה מסכת ע"ז כי האלילי' כליל יחלוף ואז יהפוך כו' לעבדו שכם א' במהרה בימינו:

תם ונשלם ספר דברי אמת על התורה. בעזרת אלקים אמת אשר עמו לבדו שרי נהורא